

KRVAVÁ SVATBA

Federico García Lorca

Hledáte místo, kde...

... můžete celý den studovat nebo pracovat?

... seženete knížku pro zábavu, do školy, k poučení?

... stahujete e-knihy, posloucháte hudbu, tisknete 3D?

... osobně potkáte české i světové autory?

... můžete zajít na koncert, filmy artové i 3D?

Právě jste ho našli!

Městská knihovna v Praze

43 poboček, **3** pojízdné knihovny, **4 000** akcí ročně,
2 000 000 dokumentů, **60** Kč za registraci

www.mlp.cz

knihovna@mlp.cz

www.e-knihovna.cz

www.facebook.com/knihovna

Krvavá svatba
Tragédie o třech dějstvích

Federico García Lorca

Přeložil Antonín Přidal

Znění tohoto textu vychází z díla [Krvavá svatba](#) tak, jak bylo vydáno nakladatelstvím Větrné mlýny v Brně v roce 2005. Pro potřeby vydání Městské knihovny v Praze byl text redakčně zpracován.

§

Text díla (Federico García Lorca: Krvavá svatba), publikovaného [Městskou knihovnou v Praze](#), je vázán autorskými právy a jeho použití je definováno [Autorským zákonem](#) č. 121/2000 Sb.

Vydání (obálka, upoutávka, citační stránka a grafická úprava), jehož autorem je Městská knihovna v Praze, podléhá licenci [Creative Commons Uved'te autora-Nevyužívejte dílo komerčně-Zachovejte licenci 3.0 Česko](#).

Verze 1.0 z 8. 7. 2019.

OBSAH

OSOBY.....	6
PRVNÍ DĚJSTVÍ	7
PRVNÍ OBRAZ.....	7
DRUHÝ OBRAZ.....	16
TŘETÍ OBRAZ.....	26
DRUHÉ DĚJSTVÍ	36
PRVNÍ OBRAZ.....	36
DRUHÝ OBRAZ.....	53
TŘETÍ DĚJSTVÍ	69
PRVNÍ OBRAZ.....	69
POSLEDNÍ OBRAZ	85

OSOBY

MATKA

NEVĚSTA

TCHYNĚ

LEONARDOVA ŽENA

SLUŽKA

SOUSEDKA

DĚVČATA

LEONARDO

ŽENICH

OTEC NEVĚSTY

MĚSÍC

SMRT (jako ŽEBRAČKA)

DŘEVORUBCI

CHLAPCI

PRVNÍ DĚJSTVÍ

PRVNÍ OBRAZ

Žlutě vymalovaná jizba.

ŽENICH (*vchází*): Matko.

MATKA: Ano?

ŽENICH: Půjdu.

MATKA: Kam?

ŽENICH: Na vinice. (*Chce odejít.*)

MATKA: Počkej.

ŽENICH: Něco mi chceš?

MATKA: Snídani, chlapče.

ŽENICH: Není třeba. Najím se hroznů. Dej mi nůž.

MATKA: Na co?

ŽENICH (*se smíchem*): Na ty hrozny.

MATKA (*hledá nůž a šeptá*): Nůž, nůž... Ať jsou proklety všechny i s tím, kdo je vymyslel.

ŽENICH: Mluvme o něčem jiném.

MATKA: A zrovna tak pušky a pistole a každý sebemenší nožík, i motyky a vidle.

ŽENICH: Jak myslíte.

MATKA: Všechno, co může člověku rozpárat tělo. Krásnému člověku s kytkou v ústech, který jde pro hrozny nebo olivy, pro svoje, protože je zdědil...

ŽENICH (*sklopí hlavu*): Přestaňte, prosím vás.

MATKA: ... a víckrát se nevrátí. Anebo vrátí, ale jen proto, aby ho zakryli palmovým listím nebo posypali hrubou solí, aby nena-puchl. Já nevím, jak můžeš nosit na těle nůž – a proč v téhle truhle hřeju hada.

ŽENICH: Už jste skončila?

MATKA: Sto roků kdybych žila, jinak bych nemluvila. Nejdřív tvůj otec. Voněl mi jako karafiát, a těšila jsem se s ním sotva tři roky. Potom tvůj bratr. To je spravedlivé? To může být spravedlivé, když taková maličká věc jako pistole nebo nůž oddělá člověka silného jako býk? Mlčet nebudu nikdy. Měsíc jde za měsícem a zoufalství mě bodá do očí, až ke konečkům vlasů.

ŽENICH (*prudce*): Necháme toho?

MATKA: Ne, nenecháme. Může mi někdo vrátit tvého otce? A tvého bratra? A za tohle – vězení. Co je to vězení? Jedí si tam, kouří si tam, písničky si hrají! A moji nebožtíci trávou zarůstají, slůvko

nepovědí, v prach se obracejí. Jako růže byli oba... A vrahové si kvetou ve vězení, na hory se dívají...

ŽENICH: To chcete, abych je zabil?

MATKA: Ne... Říkám to, jen abych... Jak to nemám říkat, když tě vidím těmito dveřmi odcházet? Já nechci, abys měl nůž. Já... já nechci, abys šel do polí.

ŽENICH (*se smíchem*): Ale, ale!

MATKA: Byla bych raději, kdybys byl děvče. Nešel bys teď k vodě a vyšívali bychom spolu na těch dvou kanavách a dělali vlněné psíčky.

ŽENICH (*se smíchem vezme MATKU za ruku*): A co kdybych vás, maminko, vzal na vinici?

MATKA: Co na vinici se starou ženskou? Strčit mě pod listí?

ŽENICH (*ji zvedne v náruči*): Naříkala jedna mladá, že je stará jako bába.

MATKA: Tak mě nosíval tvůj otec. Vy máte dobrý kořen. A zdravou krev. Tvůj dědeček nechal syna na každém rohu. To se mi líbí. Chlapi jsou chlapi, klasy jsou klasy.

ŽENICH: A já, maminko?

MATKA: Co ty?

ŽENICH: Musím vám to pořád opakovat?

MATKA (*zvážní*): Ach tak.

ŽENICH: Vám se nelíbí?

MATKA: To ne.

ŽENICH: Tak co?

MATKA: Sama nevím. Když o tom začneš tak znenadání, vždycky mě to zaskočí. Já vím, že je hodná. Mám pravdu? Dobře vychovaná. Pracovitá. Sama chleba peče, sama šaty šije, a přece – jen vyřknu její jméno, jako by mě kamenem do hlavy udeřili.

ŽENICH: To je hloupost.

MATKA: To není hloupost! Vždyť zůstanu sama. Zbyl jsi mi jen ty, a bolí mě, že máš odejít.

ŽENICH: Půjdete přece k nám.

MATKA: Nepůjdu. Nemohu tady nechat tvého otce a bratra tak samotné. Musím každé ráno za nimi, a kdybych odtud odešla, mohlo by se klidně stát, že někdo z Felixů, z té vrahounské rodiny, zemře a že ho pochovají vedle nich. A to nedovolím! Ne! To nedovolím! Těmito nehty ho ze země vyhrabu, těmto rukama ho o zed' rozbiju.

ŽENICH (*prudce*): Zase začínáte.

MATKA: Odpusť. (*Pauza.*) Jak dlouho se s ní znáš?

ŽENICH: Tři roky. Před tebou měla jiného, neměla?

ŽENICH: To nevím. Asi ne. Každé děvče se musí rozhlédnout, než se vdá.

MATKA: Ano. Já se nerozhlížela. Já se dívala jen na tvého otce, a když mi ho zabili, dívám se do stěny. Ženě stačí jeden muž.

ŽENICH: Víte, že moje nevěsta je hodná.

MATKA: Neříkám, že není. Škoda jen, že nevím, jaká byla její matka.

ŽENICH: A co z toho?

MATKA (*na něj upře oči*): Chlapče.

ŽENICH: Co chcete?

MATKA: Vždyť máš pravdu! Vždyť ty máš pravdu! Kdy chceš, abych o ni šla říct?

ŽENICH (*zvesela*): Hodí se vám neděle?

MATKA (*vážně*): Dám jí mosazné náušnice, ty památeční, a ty jí koupíš...

ŽENICH: V tom vy se vyznáte líp...

MATKA: Koupíš jí prolamované punčochy a pro sebe dvoje šaty... Troje! Vždyť nemám než tebe!

ŽENICH: Musím jít. Zítra za ní zajdu.

MATKA: Tak. Tak. A hled', ať mám pro radost půl tuctu robátek, nebo kolik se ti zachce, když už jsem je nestihla mít od tvého otce.

ŽENICH: První bude vaše.

MATKA: Ano, ale ať jsou to děvčata. Protože chci vyšívát a dělat krajky a žít beze strachu.

ŽENICH: Uvidíte, že ji budete mít ráda.

MATKA: Budu. *(Chce ho políbit, ale zarazí se.)* Jdi, jsi už velký na takové polibky. Dáš je své ženě. *(Pauza; stranou.)* Až bude tvá.

ŽENICH: Já jdu.

MATKA: A dobře okopej tu stranu u čerpadla, máš ji zanedbanou.

ŽENICH: Stačí říct!

MATKA: Bůh tě provázej. *(Odejde ŽENICH. MATKA zůstane sedět zády ke dveřím. Na prahu se objeví SOUSEDKA v tmavých šatech, s šátkem na hlavě.)* Pojd' dál.

SOUSEDKA: Jakpak se máš?

MATKA: Však vidíš.

SOUSEDKA: Vypravila jsem se do obchodu, tak se na tebe jdu podívat. Máme k sobě tak daleko!

MATKA: Na vašem konci ulice jsem nebyla už dvacet let.

SOUSEDKA: Dobře se máš.

MATKA: Myslíš?

SOUSEDKA: To se dějí věci. Předevčírem přinesli sousedce syna, obě ruce mu utrhl stroj.

MATKA: Komu? Rafaelovi?

SOUSEDKA: Tomu. Tady to vidíš. Kolikrát si říkám, že mému a tvému chlapci je líp, kde jsou. Spí si, odpočívají, aspoň jim nehrozí, že budou mrzáci.

MATKA: Nechej planých řečí, ty nás neutěší.

SOUSEDKA: Ách!

MATKA: Ách! (*Pauza.*)

SOUSEDKA (*smutně*): A co tvůj syn?

MATKA: Zrovna odešel.

SOUSEDKA: Tak ten vinohrad přece koupil!

MATKA: Měl štěstí.

SOUSEDKA: A teď se ožení.

MATKA (*jako by procitla; přisune svou židli k SOUSEDCE*): Poslyš.

SOUSEDKA (*spiklenecky*): Copak?

MATKA: Znáš nevěstu mého syna?

SOUSEDKA: Hodné děvče!

MATKA: Ano, ale...

SOUSEDKA: Ale že by do ní někdo viděl, to nevidí. Žije sama s otcem, a v takové dálce, deset mil je to od nich k nejbližšímu stavení. Ale hodná, to je. Zvyklá na samotu.

MATKA: A její matka?

SOUSEDKA: Její matku jsem znala. Krasavice. Obličej měla jako svatý obrázek. Ale mně se nikdy nelíbila. Neměla ráda svého muže.

MATKA (prudce): Co vy lidé všechno nevíte!

SOUSEDKA: Odpust'. Já nic ve zlém, jenom čistou pravdu. Slovo tady nepadlo, jestli byla počestná, nebo ne. O tom přece nikdo nemluví. Byla moc pyšná.

MATKA: Pořád o jednom!

SOUSEDKA: Ty ses ptala.

MATKA: Protože bych nejraděj, kdyby tu živou ani mrtvou nikdo neznal. Kdyby byly obě jako bodlák, co nikomu za řeč nestojí, a když na něj narazíš, píchá.

SOUSEDKA: Máš pravdu. Tvůj syn si zaslouží to nejlepší.

MATKA: To zaslouží. Slyšela jsem, že tahle už jednou ženicha měla.

SOUSEDKA: Někdy v patnácti letech. Vzal si potom její sestřenici, ano, předloni. Na tuhle známost už nikdo nevzpomene.

MATKA: A jak to, že ty si vzpomínáš?

SOUSEDKA: Když se mě vyptáváš!

MATKA: Co člověka bolí, o tom se rád doví. Kdo byl ten ženich?

SOUSEDKA: Leonardo.

MATKA: Který Leonardo?

SOUSEDKA: Leonardo Felixův.

MATKA (*vstane*): Felixův!

SOUSEDKA: Prosím tě, za co Leonardo může? Když se to stalo, měl osm let.

MATKA: To je pravda... Ale když slyším o Felixových, je to pořád stejné. (*Šeptem.*) Vyslovím jejich jméno a mám ústa plná bláta. (*Odplivne si.*) A musím si odplivnout, musím si odplivnout, abych nezabila.

SOUSEDKA: Pamatuj se. Čeho tím dosáhneš?

MATKA: Ničeho. Ale ty tomu rozumíš.

SOUSEDKA: Nebraň synkovi, když může být šťastný. Nic mu neříkej.
Ty jsi stará, já jsem stará, nám patří být potichu.

MATKA: Neřeknu nic.

SOUSEDKA *(ji políbí):* Nic.

MATKA *(klidně):* To jsou věci!

SOUSEDKA: Musím domů, co nevidět přijdou naši z pole.

MATKA: Pamatuješ takové horko?

SOUSEDKA: Děcka, co nosí žencům vodu, jsou už jako černoušci.
Pánbůh tě opatruj.

MATKA: Tebe taky. *(Vykročí ke dveřím vlevo. Vpůli cesty se zastaví a pomalu se pokřičuje.)*

DRUHÝ OBRAZ

Růžově vymalovaná jizba s měděným nádobím a venkovskými květinami. Uprostřed stůl s ubrusem. Je ráno. Leonardova TCHYNĚ má na ruce dítě. Houpá je. V druhém koutě zašívá jeho ŽENA punčochy.

TCHYNĚ:

Halí, malý, halí,
vím o jednom koni,
který nechtěl vody.
Černá je ta voda,

černá mezi stromy,
když dopluje k mostu,
postojí a šumí.
Kdoví, dítě, kdoví,
co ta voda tají,
když svůj závoj táhne
zelenými sály.

ŽENA (*tiše*):

Spi, hřebíčku můj,
nechce se jít napít vody kůň.

TCHYNĚ:

Spi, růžičko má,
už nám koník smutně nařiká.
Nohy samou ránu,
hřívu plnou jíní
a hluboko v očích
má stříbrné dýky.
Jeli dolů k řece,
ach bože, jak jeli!
Krev tekla jak voda,
ba ještě rychleji.

ŽENA:

Spi, hřebíčku můj,
nechce se jít napít vody kůň.

TCHYNĚ:

Spi, růžičko má,
už nám koník smutně nařiká.

ŽENA:

Na vyprahlých nozdrách
měl stříbrné mouchy,
nechtěl se však dotknout
břehů plných vody.
Jenom táhle zaržál
na ty kruté hory,
když mu mrtvá řeka
zaplavila boky.
Ach koníčku statný,
proč ses nechtěl napít,
ach ty smutku bílý,
koníčku svítání.

TCHYNĚ:

Nevcházej k nám, zůstaň
před našimi okny,
větví snů je zakryj,
zavři je snem větví.

ŽENA:

Moje dítě dříme.

TCHYNĚ:

Moje dítě mlčí.

ŽENA:

Koníčku, mé dítě
na podušce leží.

TCHYNĚ:

V kolébce z oceli.

ŽENA:

Pod samým hedvábím.

TCHYNĚ:

Halí, malý, halí.

ŽENA:

Ach koníčku statný,
proč ses nechtěl napít!

TCHYNĚ:

Nevcházej k nám ještě,
běhej kolem hory
údolími šera
za kobyolkou noci.

ŽENA (*se podívá*):

Moje dítě dřímá.

TCHYNĚ:

Moje odpočívá.

ŽENA (*tichounce*):

Spi, hřebíčku můj,
nechce se jít napít vody kuň.

TCHYNĚ (*se zvedá, tichounce*):

Spi, růžičko má,
už nám koník smutně naříká.

Odnese dítě. Vejde LEONARDO.

LEONARDO: Co chlapec?

ŽENA: Spí.

LEONARDO: Včera mu něco bylo. V noci plakal.

ŽENA (*zvesela*): Dnes je jako karafiát. A ty? Byls u kováře?

LEONARDO: Jedu od něj. Věřila bys tomu? Už třetí měsíc dávám koni nové podkovy a pokaždé je ztratí. Jako by si je o kamení serval.

ŽENA: Není to tím, že na něm tolik jezdíš?

LEONARDO: Ne. Skoro s ním nevyjíždím.

ŽENA: Včera mi říkaly sousedky, že tě viděly až pod horami.

LEONARDO: Kdo to říkal?

ŽENA: Ženské, co tam chodí na bylinky! Toho bych se nikdy nena-
dála. Byls to ty?

LEONARDO: Nebyl. Co bych tam dělal, v té pustině?

ŽENA: To jsem taky říkala. Ale kůň byl zbrocený potem.

LEONARDO: Tys ho viděla?

ŽENA: Já ne. Moje matka.

LEONARDO: Je u malého?

ŽENA: Ano. Chceš citrónovou šťávu?

LEONARDO: S ledovou vodou.

ŽENA: Ani najíst ses nepřišel!

LEONARDO: Byl jsem u nákupčích obilí. Vždycky člověka zdrží.

ŽENA (*velmi něžně, zatímco připravuje šťávu*): A platí dobře?

LEONARDO: Slušně.

ŽENA: Potřebovala bych nové šaty a pro malého čepičku s mašlemi.

LEONARDO (*se zvedne*): Podívám se na něj.

ŽENA: Opatrně, spí.

TCHYNĚ (*vejde*): No tohle! Kdo tak uštval toho koně? Leží tam, oči vytřeštěné, jako by přiletěl z konce světa.

LEONARDO (*příkře*): Já.

TCHYNĚ: Odpusť. Je tvůj.

ŽENA (*se strachem*): Byl u nákupčích obilí.

TCHYNĚ: Pro mě, ať se třeba ztrhá. (*Sedne si.*)

Pauza.

ŽENA: Ta šťáva. Je dost studená?

LEONARDO: Je.

ŽENA: Víš to, že si přijdou říct o mou sestřenici?

LEONARDO: Kdy?

ŽENA: Zítřa. Za měsíc bude svatba. Asi nás přijdou pozvat.

LEONARDO (*vážně*): Nevím.

TCHYNĚ: Jeho matka, myslím, z nevěsty velkou radost nemá.

LEONARDO: Asi ví proč. S takovou to není lehké.

ŽENA: To od tebe není pěkné, ostouzet hodné děvče.

TCHYNĚ: Neříkal by to, kdyby ji neznal. Nevíš, že si ji tři roky namlouval?

LEONARDO: Ale nechal jsem ji. (*ŽENĚ.*) Teď budeš plakat? Přestaň! (*Neurvale jí strhne ruce z obličeje.*) Pojďme se podívat na malého.

Odejdou v objetí. Objeví se DĚVČE. Vesele vběhne dovnitř.

DĚVČE: Panímámo.

TCHYNĚ: Co je?

DĚVČE: Do obchodu přišel ženich a skoupl, co měli nejlepšího.

TCHYNĚ: Sám?

DĚVČE: Kdepak, s matkou. Takhle vážnou, nafoukanou. (*Napodobí ji.*) To bylo parády!

TCHYNĚ: Ti na to mají.

DĚVČE: A koupili prolamované punčochy! Ale jaké! Sen každé ženské! Podívejte: tady vlašťovičku (*ukáže na kotník*), tady loďku (*ukáže na lýtko*) a tady růži (*ukáže na stehno*).

TCHYNĚ: No holka!

DĚVČE: Celou růží se stopkou i semínky. Ách! A všecinko z hedvábí!

TCHYNĚ: Spojí se dva pěkné majetky.

Objeví se LEONARDO a jeho ŽENA.

DĚVČE: Přišla jsem vám povědět, co nakupují.

LEONARDO (*prudce*): To nás nezajímá.

ŽENA: Nech ji.

TCHYNĚ: Co je na tom špatného, Leonardo?

DĚVČE: Nezlobte se. (*Rozpláče se.*)

TCHYNĚ: Musíš být na lidi tak zlý?

LEONARDO: Vás já se na nic neptal. (*Sedne si.*)

TCHYNĚ: Vždyť je dobře.

Pauza.

ŽENA (*LEONARDOVI*): Co je s tebou? Co ti to leží v hlavě? Proč se mi nesvěříš...

LEONARDO: Přestaň.

ŽENA: Nepřestanu. Podívej se mi do očí a řekni mi to.

LEONARDO: Nech mě být. (*Zvedne se.*)

ŽENA: Leonardo, kam jdeš?

LEONARDO: Ty nebudeš zticha?

TCHYNĚ (*rázně své dceři*): Ticho! (*Odejde LEONARDO.*) Maličký!
(*Odejde a vrátí se s dítětem v náruči.*)

ŽENA (*nehybně stojí*):

Nohy samou ránu,
hřívu plnou jíní
a hluboko v očích
má stříbrné dýky.
Jeli dolů k řece,
ach bože, jak jeli!
Krev tekla jak voda,
ba ještě rychleji.

ŽENA (*se pomalu otáčí, jako ve snu*):

Spi, hřebíčku můj,
nechce se jít napít vody kuň.

TCHYNĚ:

Spi, růžičko má,
už nám koník smutně naříká.

ŽENA:

Halí, malý, halí.

TCHYNĚ:

Ach koníčku statný,
proč ses nechtěl napít!

ŽENA (*dramaticky*):

Nevcházej k nám ještě!
Běhej kolem hory!
Ach ty smutku bílý,
koníčku svítání!

TCHYNĚ (*s pláčem*):

Moje dítě dřímá...

ŽENA (*pláče a pomalu se přibližuje*):

Moje odpočívá...

TCHYNĚ:

Spi, hřebíčku můj,
nechce se jít napít vody kuň.

ŽENA (*s pláčem se opře o stůl*):

Spi, růžičko má,
už nám koník smutně naříká.

TŘETÍ OBRAZ

Vnitřek skalního domu, kde žije NEVĚSTA. Vzadu kříž s velkými růžovými květy. Zaoblené dveře s krajkovými závěsy a růžovými stuhami. Na stěnách z bílého a tvrdého materiálu okrouhlé vějíře, modré džbánky a zrcadélka.

SLUŽKA: Jen pojd'te dál... *(Je přeúslužná, plná devótního pokrytectví. Vejdou ŽENICH a jeho MATKA. MATKA má šaty z černého saténu a krajkovou mantilu. ŽENICH je v černém sametovém obleku s velkým zlatým řetízkem.)* Je libo se posadit? Hned přijdou. *(Odejde.)*

MATKA a ŽENICH sedí nehybně jako sochy. Dlouhá pauza.

MATKA: Vzal sis hodinky?

ŽENICH: Vzal. *(Vytáhne je a podívá se.)*

MATKA: Musíme se zavčas vrátit. Taková dálka je to k nim!

ŽENICH: Ale jsou tu dobrá pole.

MATKA: Dobrá. Ale moc pustá. Čtyři hodiny cesty a nikde jediný strom.

ŽENICH: Je tu suchá zem.

MATKA: Tvůj otec by ji pokryl stromy.

ŽENICH: Bez vody?

MATKA: Ten by si ji našel. Za ty tři roky, co se mnou žil, zasadil deset třešní. *(Rozpomíná se.)* Ty tři ořechy u čerpadla, celý jeden vinohrad a kytku, co se jí říká jupiterka a má květy jako krev... Ta nám uschla.

Pauza.

ŽENICH *(o NEVĚSTĚ):* Asi se obléká.

Vejde OTEC NEVĚSTY, stařec s lesklými bílými vlasy a nachýlenou hlavou. MATKA a ŽENICH se zvednou a mlčky mu podají ruce.

OTEC: Dlouho jste šli?

MATKA: Čtyři hodiny. *(Sednou si.)*

OTEC: To jste si vybrali nejdelší cestu.

MATKA: Na to, abych šla stržemi nad řekou, jsem stará.

ŽENICH: Mívá závrať.

Pauza.

OTEC: Pěkně se letos urodilo.

ŽENICH: Tak, tak. Pěkně.

OTEC: Za mých časů nedávala tahle zem ani trávu. Museli jsme ji trestat, ba slzami kropit, aby nám dala něco k užitku.

MATKA: Ale teď dává. Jen si nenaříkej. Já nepřišla proto, abych od tebe něco chtěla.

OTEC (*s úsměvem*): Ty jsi bohatší než já. Vinohrady jsou kapitál. Každý hrozen je stříbrňák. Mě mrzí, že pole – slyšíš? – nejsou v celku. Trnem v srdci je mi ten sádek vklíněný mezi má pole a prodat ho nechtějí za nic na světě.

ŽENICH: To už tak bývá.

OTEC: Kdybychom tak mohli zapřáhnout dvacet párů volů a přetáhnout tvoje vinohrady na tuhle stráž. To by bylo!

MATKA: Nač?

OTEC: Můj majetek je její, tvůj je jeho. Proto. Abychom to viděli všechno pohromadě. Dát věci dohromady je krása!

ŽENICH: A bylo by míň práce.

MATKA: Až umřu, prodáte, co je u nás, a koupíte, co je tady.

OTEC: Prodat, prodat? Pcha! Koupit, holka, koupit všechno. Já mít syny, koupil bych celou tuhle horu až k potoku. Protože dobrá půda to není, ale rukama se z ní dobrá udělá. A nikdo sem nejde, nikdo ti úrodu nekrade, můžeš klidně spát.

Pauza.

MATKA: Víš, proč jsem přišla.

OTEC: Víím

MATKA: No a?

OTEC: Já proti nejsem. Spolu se už domluvili.

MATKA: Můj syn má a může.

OTEC: Moje dcera taky.

MATKA: Můj syn je krásný. Nepoznal ještě ženu. Jeho čest je čistší než bílé plátno na slunci.

OTEC: Co ti o ní mám povídat. Na chleba zadělává ve tři, když vychází jitřenka. Nikdy neodmlouvá, poslušná je jako beránek. Kdejakou výšivku umí, provaz ti v zubech přetrhne.

MATKA: Bůh žehnej jejímu dobru.

OTEC: Bůh žehnej.

Vejde SLUŽKA s dvěma podnosy. Na jednom jsou pohárky, na druhém zákusky.

MATKA (SYNOVI): Kdy chcete mít svatbu?

ŽENICH: Příští čtvrtek.

OTEC: To jí bude rovných dvaadvacet.

MATKA: Dvaadvacet! Tolik by měl můj starší syn, kdyby žil. A byl by živ a zdráv dodnes, kdyby lidé nevynašli nože.

OTEC: Na to musíme zapomenout.

MATKA: Ani na chvilinku. Řekni mi upřímně.

OTEC: Takže ve čtvrtek. Je to tak?

ŽENICH: Tak.

OTEC: Nevěsta s ženichem a my pojedeme do kostela v kočáře, protože je to moc daleko. Ostatní svatebčané na vozech nebo na koních, jak kdo přijede.

MATKA: Souhlasíme.

Místností projde SLUŽKA.

OTEC: Řekni jí, že už může přijít. (*MATCE.*) Jestli se ti zalíbí, budu mít velkou radost.

Vejde NEVĚSTA. Má pokorně spuštěné ruce a sklopenou hlavu.

MATKA: Pojd' blíž! Jsi ráda?

NEVĚSTA: Ano, paní.

OTEC: Nemusíš tak vážně. Vždyť to bude tvá matka.

NEVĚSTA: Jsem ráda. Řekla jsem ano, protože jsem chtěla.

MATKA: Jistě. (*Vezme ji za bradu.*) Podívej se na mě.

OTEC: Celá moje žena.

MATKA: Opravdu? Krásné oči! Víš, co je to vdát se, děvenko?

NEVĚSTA (*vážně*): Víím.

MATKA: Mít muže, mít děti a zed' na dva lokte mezi sebou a vším ostatním.

ŽENICH: Copak je třeba něco jiného?

MATKA: Ne. Jen aby všichni žili. Ano. Aby žili!

NEVĚSTA: Já už se postarám.

MATKA: Tady máš dárky.

NEVĚSTA: Děkuji.

OTEC: Nevezmeme si něco?

MATKA: Já nechci. (*ŽENICHOVI.*) A ty?

ŽENICH: Já si vezmu. (*Vezme si zákusek, NEVĚSTA si vezme druhý.*)

OTEC (*ŽENICHOVI*): A víno?

MATKA: Nepije.

OTEC: Tím líp!

Pauza. Všichni stojí.

ŽENICH (*NEVĚSTĚ*): Zítřa přijdu.

NEVĚSTA: V kolik?

ŽENICH: V pět.

NEVĚSTA: Budu tě čekat.

ŽENICH: Když od tebe odcházím, je mi jako ztracenému a hrdlo se mi celé stáhne.

NEVĚSTA: To přejde, až budeš můj muž.

ŽENICH: Také si říkám.

MATKA: Pojd'me. Slunce nepočká. *(OTCI.)* Všechno ujednáno?

OTEC: Ujednáno.

MATKA (SLUŽCE): Sbohem.

SLUŽKA:: Bůh vás provázej.

MATKA políbí NEVĚSTU a mlčky s ŽENICHEM odcházejí.

MATKA (ve dveřích): Sbohem, dcero.

NEVĚSTA odpoví gestem.

OTEC: Vyprovodím vás.

Odejdou.

SLUŽKA: Já div nepuknu, jak jsem zvědavá na ty dárky.

NEVĚSTA (drsně): Ani se jich netkni.

SLUŽKA: Ale děvče, přece mi je ukážeš.

NEVĚSTA: Nechci.

SLUŽKA: Aspoň ty punčochy. Prý jsou prolamované. Slyšíš?

NEVĚSTA: Řekla jsem ne!

SLUŽKA: Propána. Jak myslíš. Vypadáš, jako by se ti do vdávání nechtělo.

NEVĚSTA (*se zlostí kousne do ruky*): Och!

SLUŽKA: Děvenko má malá, copak je ti? Je ti líto tvé královské svobody? Na nic zlého nemysli. Copak máš proč? Nemáš. Prohlédni si dárečky. (*Zvedne krabici.*)

NEVĚSTA (*jí sevře zápěstí*): Pust'!

SLUŽKA: Au!

NEVĚSTA: Pust', povídám.

SLUŽKA: Máš sílu za dva mužské.

NEVĚSTA: A nedělám snad mužské práce? Být tak mužem!

SLUŽKA: To neříkej!

NEVĚSTA: Mlč, povídám. Mluvme o něčem jiném.

Světlo se vytrácí. Dlouhá pauza.

SLUŽKA: Slyšelas v noci toho koně?

NEVĚSTA: V kolik hodin?

SLUŽKA: Ve tři.

NEVĚSTA: Třeba se zaběhl ze stáda.

SLUŽKA: Nezaběhl. Nesl jezdce.

NEVĚSTA: Jak to víš?

SLUŽKA: Jak? Já ho viděla. Stál u tvého okna. Vyrazilo mi to dech.

NEVĚSTA: Nebyl to můj ženich? V tu hodinu někdy jede kolem.

SLUŽKA: Ne.

NEVĚSTA: Vidělas ho?

SLUŽKA: Viděla.

NEVĚSTA: A kdo to byl?

SLUŽKA: Byl to Leonardo.

NEVĚSTA (*prudce*): Lžeš! Lžeš! Co by tu dělal?

SLUŽKA: Přijel.

NEVĚSTA: Mlč! Ať ti jazyk upadne!

Ozve se dusot koně.

SLUŽKA (*u okna*): Podívej se, vykloň se. Byl to on?

NEVĚSTA: Byl!

DRUHÉ DĚJSTVÍ

PRVNÍ OBRAZ

Předsíň v domě NEVĚSTY. Vzadu velké domovní dveře. Ještě je noc. Přichází NEVĚSTA v nažehlené bílé spodničce, plné krajek a vyšívaných vzorů, a v bílém živůtku bez rukávů. Stejně oblečena je SLUŽKA.

SLUŽKA: Dočešu tě tady.

NEVĚSTA: V tom vedru se nedá uvnitř dýchat.

SLUŽKA: V tomhle kraji se neochladí ani k ránu.

NEVĚSTA si sedne na stoličku a dívá se do ručního zrcadélka. SLUŽKA ji češe.

NEVĚSTA: Moje matka byla ze vsi, kde rostla spousta stromů. Z bohatého kraje.

SLUŽKA: Proto bývala tak veselá!

NEVĚSTA: Ale tady uschla.

SLUŽKA: Osud.

NEVĚSTA: Jako usycháme všechny. Ty stěny žhnou. Au! Netahej tak.

SLUŽKA: Chci ti upravit tu vlnu. Abys ji měla do čela. (*NEVĚSTA se podívá do zrcadla.*) Jsi krásná! Ach! (*S obdivem ji políbí.*)

NEVĚSTA (*vážně*): Česej.

SLUŽKA (*ji češe*): Takové štěstí máš, obejměš muže, budeš ho líbat, ucítíš jeho tíhu!

NEVĚSTA: Přestaň.

SLUŽKA: A nejlíp ti bude, až se probudíš a ucítíš ho vedle sebe a on ti pohladí rameno dechem jako slavičím pírkiem.

NEVĚSTA: Ty nepřestaneš?

SLUŽKA: Ale děvenko! Co je to svatba? Svatba je tohle a nic jiného. Je to snad cukroví? Jsou to kytice? Ne. Je to bělostná postel a muž a žena.

NEVĚSTA: O tom se nesmí mluvit.

SLUŽKA: To je něco jiného. Ale je to moc krásné.

NEVĚSTA: Nebo moc hořké.

SLUŽKA: Ty pomerančové květy od ženicha ti dám odsud sem, a věnec ti na vlasech jen zazáří. (*Zkouší jí snítku pomerančových květů.*)

NEVĚSTA (*hledí do zrcadla*): Sundej to. (*Vezme snítku a dívá se na ni. Hlava jí zdrceně klesne.*)

SLUŽKA: Copak?

NEVĚSTA: Nech mě.

SLUŽKA: Tohle není žádný smuteční den. (*Povzbudivě.*) Dej mi ty květy. (*NEVĚSTA snítku zahodí.*) Děvče! Chceš být nešťastná – že svůj věnec na zem házíš? Zvedni hlavu! Ty se nechceš vdávat? Tak to pověz. Ještě můžeš odřeknout. (*Zvedne se.*)

NEVĚSTA: To přejde! Jen mě u srdce zamrazilo. Koho nezamrazí?

SLUŽKA: Máš svého ženicha ráda.

NEVĚSTA: Mám ho ráda.

SLUŽKA: Máš, máš, já to vím.

NEVĚSTA: Ale je to tak velký krok.

SLUŽKA: Musíš ho udělat.

NEVĚSTA: Už jsem dala slovo.

SLUŽKA: Nasadím ti věnec.

NEVĚSTA (*se posadí*): Pospěš. Jistě už jedou.

SLUŽKA: Dřív než za dvě hodiny tu nebudou.

NEVĚSTA: Jak daleko je do kostela?

SLUŽKA: Pět mil podle vody, ale po cestě dvakrát tolik.

NEVĚSTA vstane a SLUŽKA si ji nadšeně prohlíží.

Probud' se, nevěsto,
dnes budeš mít svatbu.
Všechny řeky světa nesou
věnec na tvou hlavu!

NEVĚSTA (*se usměje*): Pojd'me.

SLUŽKA (*ji nadšeně políbí a tančí kolem*):

At' tě probudí
vavřík rozkvetlý
zeleným proutkem.
At' tě probudí
svými větvemi
a silným kmenem.

Rány na dveře.

NEVĚSTA: Otevři! To jsou jistě první hosté. (*Zajde do domu.*)

SLUŽKA (*překvapeně otvírá*): To jsi ty?

LEONARDO: Já. Dobré jitro.

SLUŽKA: První ze všech!

LEONARDO: Copak mě nepozvali?

SLUŽKA: Pozvali.

LEONARDO: Tak jsem tady.

SLUŽKA: A tvoje žena?

LEONARDO: Já přijel na koni. Žena jede po cestě.

SLUŽKA: Někoho jsi potkal?

LEONARDO: Všechny jsem předjel.

SLUŽKA: Takovou jízdou si zabiješ koně.

LEONARDO: Když padne, padne!

Pauza.

SLUŽKA: Posad' se. Všichni ještě spí.

LEONARDO: A nevěsta?

SLUŽKA: Zrovna ji jdu oblékat.

LEONARDO: Nevěsta. Tak se dočkala!

SLUŽKA (*to chce zamluvit*): A co dítě?

LEONARDO: Jaké?

SLUŽKA: Tvůj syn.

LEONARDO (*se rozpomíná jako ve snu*): Ach!

SLUŽKA: Taky tu bude?

LEONARDO: Ne.

Pauza. V dálce zpívají hlasy.

HLASY:

Probud' se, nevěsto,
dnes budeš mít svatbu!

LEONARDO:

Probud' se, nevěsto,
dnes budeš mít svatbu.

SLUŽKA: To jsou hosté. Ale daleko ještě.

LEONARDO (*vstane*): Nevěsta bude mít velký věnec, mám pravdu?
Neměl by být tak velký. Menší by jí slušel víc. Už přinesl ženich
květy, které má mít na srdci?

*Vyjde NEVĚSTA, dosud ve spodničce, na hlavě věnec z pomerančových
květů.*

NEVĚSTA: Přinesl.

SLUŽKA (*křikne*): Takhle se neukazuj!

NEVĚSTA: Co na tom? (*Vážně.*) Proč se ptáš, jestli přinesl květy?
Něco zamýšlíš?

LEONARDO: Nic. Co mohu já zamýšlet? (*Přistoupí k ní.*) Nic ne-
zamýšlím, a ty to víš, ty mě znáš. Jen to řekni, čím jsem ti byl.
Jen si vzpomeň. Jenže pár volků a stará chalupa, to není nic.
Jen trn v očích.

NEVĚSTA: Proč jsi přijel?

LEONARDO: Podívat se na tvou svatbu.

NEVĚSTA: Já tvoji taky viděla.

LEONARDO: A čím to bylo dílo? Tvoje! Těchto rukou! Mě třeba zabít mohou, ale poplivat nikdy. A to stříbro, co se tolik třpytí, je někdy jak plivanec.

NEVĚSTA: To je lež!

LEONARDO: Nebudu ti odpovídat, protože mám horkou krev a nechci, aby mě bylo slyšet po všech kopcích.

NEVĚSTA: Mě by bylo slyšet víc.

SLUŽKA: Tak dost. O tom, co bylo, už ani slovo. *(S úzkostí se ohlíží ke dveřím.)*

NEVĚSTA: Máš pravdu. S tebou bych neměla mluvit vůbec. Ale duše ve mně hoří, když se na mě přijdeš dívat, když jdeš slídit na mou svatbu, schválně se ptát po mých květech. Jdi a čekej u vrat na svou ženu.

LEONARDO: To spolu ani mluvit nesmíme?

SLUŽKA *(vztekle)*: Ne, nesmíte.

LEONARDO: Od své svatby si ve dne v noci hlavu lámu, čím to byla vina. A pokaždé přijdu na novou, nová vina zhltně starou, ale je to pořád vina!

NEVĚSTA: Kdo na koni jezdí krajem, hodně ví a hodně může. Může zničit mladé děvče, opuštěné v pustině. Já mám ale svoji hrdost. Proto se dnes vdávám. A zavřu se pak se svým mužem, kterého musím milovat nade vše.

LEONARDO: Hrdost ti nepomůže. *(Jde blíž.)*

NEVĚSTA: Nechoď ke mně!

LEONARDO: Hořet a mlčet je nejtěžší trest, jaký na sebe můžeme uvalit. K čemu mi byla má hrdost, k čemu mi bylo, že jsem od tebe oči odvracel a tolik nocí tě čekat nechal? K ničemu! Jen k tomu, že jsem hořel ještě víc! Myslíš si, že čas hojí a stěny tě chrání, ale není to pravda, není to pravda! Co vrostle do duše, nikdo nevyškubne!

NEVĚSTA *(se roztřese):* Nesmím tě poslouchat. Nesmím slyšet tvůj hlas. Jako bych láhev pálenky vypila a usnula na samých růžích. Ten hlas mě táhne, vím, že se utopím, a přesto se nebráním.

SLUŽKA *(popadne Leonarda za klopy):* Už ať jsi pryč!

LEONARDO: Mluvím s ní naposledy. Ničeho se neboj.

NEVĚSTA: A vím, že jsem šílená, a vím, že se dusím přemáháním, a přece jsem klidná, protože ho slyším, protože vidím, jak zvedá ruce.

LEONARDO: Neměl bych klid, kdybych ti to smlčel. Já jsem se oženil. Ty se teď vdej.

SLUŽKA (*LEONARDOVI*): Taky že se vdá!

HLASY (*zpívají z větší blízkosti*):

Probud' se, nevěsto,
dnes budeš mít svatbu.

NEVĚSTA: Probud' se, nevěsto! (*Uteče do svého pokoje.*)

SLUŽKA: Lidé už jsou tady. (*LEONARDOVI.*) Víckrát se k ní nepřibližuj.

LEONARDO: Neměj strach. (*Odejde vlevo.*)

Začíná se rozednívat.

1. DĚVČE (*vchází*):

Probud' se, nevěsto,
dnes budeš mít svatbu,
všichni tančí, věnce visí
z každého balkónu.

HLASY: Probud'te nevěstu!

SLUŽKA (*podněcuje povyk*):

At' ji probudí
proutek zelený
rozkvetlé lásky.
At' ji probudí
svými větvemi
vysoký vavříin!

2. DĚVČE (*vchází*):

At' se probudí
s vlasy až po pás,
v bělounké košili,
stříbrných botkách,
na čele jasmíny.

SLUŽKA:

Aj, pastýřko, kde jsi,
na oblohu vyšel měsíc!

1. DĚVČE:

Aj, rozmilý synku,
pověš klobouk na olivu!

1. CHLAPEC (*vchází a drží klobouk ve výšce*):

Probud' se, nevěsto,
přes hory a doly
tvoje svatba jede,
veze mísy s jirínami
a svátečním chlebem.

HLASY:

Probud' se, nevěsto!

2. DĚVČE:

Nevěsta si bere
na svou hlavu bílý věnec.
Až ji ženich potká,
nasadí jí zlatá pouta.

SLUŽKA:

V citrusovém hájku
pro nevěstu není spánku.

3. DĚVČE (*vchází*):

V oranžovém háji
prostřel ženich ke snídani.

Vcházejí tři svatebčané.

1. CHLAPEC:

Vstávej, holubičko!
Zvony noci zaplašilo
bílé svítáníčko.

SVATEBČAN:

Černovlásko, vstávej,
padá rosa chladným ránem.

1. CHLAPEC:

Vzbud'te paní, vzbud'te ji,
začaly jí pršet z nebe květiny.

SLUŽKA:

A já stromek vyšiju jí,
co je plný pentlí rudých,
na ty pentle lásku samou,
šťěstím, zdravím lemovanou.

HLASY:

Probud' se, nevěsto.

1. CHLAPEC:

Dnes budeš mít svatbu!

SVATEBČAN:

Až ta svatba začne,
kdo tvou krásu vypoví:
jsi jako ten horský kvítek,
jako žena vojvody.

OTEC (přichází):

Žena vojvody
bude ženichova.
Už na voze jede,
jede pro svůj poklad!

3. DĚVČE:

A ten ženich je
jako zlatý květ.
Kam se postaví,
tam vykvetou fialy.

SLUŽKA:

Má děvenko šťastná!

2. CHLAPEC:

Probud' se, nevěsto.

SLUŽKA:

Kvítku milostný!

1. DĚVČE:

Celá tvoje svatba
volá pod okny.

2. DĚVČE:

At' nevěsta vyjde.

1. DĚVČE:

Vyjdi za námi!

SLUŽKA:

Zvoňte, všichni zvoňte,
tlučte na zvony!

1. CHLAPEC:

Už vyšla! Už vychází!

SLUŽKA:

Tvá svatba se zvedá
jako mladý býk!

Objeví se NEVĚSTA. Má černé šaty podle módy z počátku dvacátého století, honzíky na bocích a dlouhou vlečku, lemovanou plisovaným gázem a tuhou krajkou. Na vlně vlasů vyčesaných nad čelo má věnec z pomerančových květů. Zazní kytary. Děvčata líbají NEVĚSTU.

3. DĚVČE: Čím sis to navoněla vlasy?

NEVĚSTA (*se smíchem*): Ničím.

2. DĚVČE (*si prohlíží její šaty*): Taková látka se už nevidí.

1. CHLAPEC: Ženich je tady!

1. DĚVČE (*dává ŽENICHOVI květinu za ucho*):

A ten ženich je
jako zlatý květ.

2. DĚVČE:

Z jeho očí vane
tichý větříček!

ŽENICH se postaví vedle NEVĚSTY.

NEVĚSTA: Proč sis vzal tyhle střevíce?

ŽENICH: Jsou veselejší než ty černé.

LEONARDOVA ŽENA (*přichází a líbá NEVĚSTU*): Hodně štěstí!

Všichni mluví jeden přes druhého.

LEONARDO (*vchází, jako by šel splnit jakousi povinnost*):

Až začne tvá svatba,
věnec tobě dáme.

ŽENA:

Aby proudy tvého vlasu
ovlažily pláně!

MATKA (*OTCI*): Ti jsou tady taky?

OTEC: Jsou z rodiny. V takový den se každému odpouští!

MATKA: Přemůžu se, ale neodpustím.

ŽENICH: Ten věnec ti sluší, radost pohledět!

NEVĚSTA: Jed'me do kostela, rychle!

ŽENICH: Máš naspěch?

NEVĚSTA: Mám. Chci být tvá žena a zůstat s tebou sama a neslyšet jiný hlas než tvůj.

ŽENICH: To chci taky!

NEVĚSTA: A nevidět než tvoje oči. A abys mě objal tak pevně, že i kdyby mě k sobě nebožka matka volala, nemohla bych se od tebe odtrhnout.

ŽENICH: Já mám silné ruce. Budu tě objímat třeba čtyřicet let.

NEVĚSTA *(se chytí jeho paže a řekne dramaticky):* Až do smrti!

OTEC: Rychle! Na koně, na vozy! Slunce už vychází.

MATKA: A jed'te pomalu! Ať se nestane neštěstí.

Velké dveře vzadu se otevřou. Svatba vychází z domu.

SLUŽKA *(s pláčem):*

Až ty vyjdeš z domu,
bělounká nevěsta,
pamatuj, žes vyšla
jak na nebi hvězda.

1. DĚVČE:

V čistém těle, v čistém prádle
vyjdeš z domu o své svatbě.

2. DĚVČE:

Začala ti z domu
do kostela cesta!

SLUŽKA:

Vítr sype květy
po vyprahlých stezkách!

3. DĚVČE:

Kvítku bělostný!

SLUŽKA:

Vraný vítr dělá krajky
tvému závoji.

*Vycházejí. Je slyšet kytary, kastaněty a tamburíny. Na scéně osamí
LEONARDO a jeho ŽENA.*

ŽENA: Pojdme.

LEONARDO: Kam?

ŽENA: Do kostela. Ale koně tady necháš. Pojedeš se mnou.

LEONARDO: Na voze?

ŽENA: Jak jinak?

LEONARDO: Já nejsem z těch, co jezdí na voze.

ŽENA: A já nejsem z těch, co jezdí na svatbu bez manžela. Už nemůžu dál!

LEONARDO: Já taky ne!

ŽENA: Proč se na mě tak díváš? Máš v každém oku trn.

LEONARDO: Jdi už!

ŽENA: Nevím, co se děje. Nechci na to myslet, a přece myslím. Jedno vím. Už mě nechceš. Ale mám dítě. A druhé, které čekám. Tak to chodí. Stejný osud měla moje matka. Ale odtud se nehnu.

Zvenku je slyšet HLASY.

HLASY:

Až ti začne z domu
do kostela cesta,
pamatuj, žes vyšla
jak na nebi hvězda!

ŽENA (*s pláčem*):

Pamatuj, žes vyšla
jak na nebi hvězda!

I já jsem tak vycházela z domu. A srdce jsem měla na dlani.

LEONARDO (*vstane*): Jdi.

ŽENA: Ale s tebou!

LEONARDO: Se mnou. *(Pauza.)* Tak pojd' už! *(Odchází.)*

HLASY:

Až ti začne z domu
do kostela cesta,
pamatuj, žes vyšla
jak na nebi hvězda.

DRUHÝ OBRAZ

NEVĚSTIN dům zvenčí. Šedobílé a studeně modré tónování. Velké opuncie. Ponuré a stříbřité barvy. Panoráma pískově žlutých náhorních planin, ztuhlých jako krajina na lidové keramice.

SLUŽKA *(rovná na stole sklenky a podnosy):*

A točí
a točí se kolo
a dál teče voda v řece,
už jede svatba domů,
ustupte, všechny větve,
ať může zkrášlit luna
terasu bílým květem.

(Křikne.) Prostírej!
(Vzrušeně.)

A zpívá
si s nevěstou ženich
a dál teče voda v řece,

už jede svatba domů,
polevy, blýskejte se,
a všechny hořké mandle
začněte chutnat medem.

(Křikne.) Připravit víno!
(Jímavě.)

A dívej
a dívej se, lásko,
jak dál teče voda v řece,
svatba se vrací domů,
přitáhni k tělu sukně,
pod křídlem svého muže
zavři se navždy v domě.
Ženich je bílý holub,
holub, co v prsou má oheň,
celý kraj touží slyšet
šumění prolité krve.
A točí
a točí se kolo
a dál teče voda v řece.
Už jede svatba domů,
ach vodo, zablýskej se!

MATKA *(přichází):* Konečně!

OTEC: Jsme první?

SLUŽKA: Nejste! Před chvílí přijel Leonardo se svou ženou. Přihnali se jako běsi, ona strachem bez sebe. A tak brzy, jako by na koni jeli.

OTEC: Ten se honí za neštěstím. Nemá dobrou krev.

MATKA: A jakou by měl mít? Jako celá jejich rodina. Nejdřív jeho praděd, ten zabíjet začal, a po něm celá ta cháska, navrch úsměv, vespod nůž.

OTEC: Přestaňme o tom.

SLUŽKA: Jak by o tom mohla přestat?

MATKA: V každé žilce mě to bolí. Na každém z nich vidím ruku, která mi zabila, co bylo moje. Vidíš mě? Zdám se ti šílená? To šílím z toho, že jsem nevykřičela, co v sobě nosím. Tlačí mě v prsou tolik nářku, že ho musím trestat a dusit šálami. Jenže mrtvé ti odnesou a musíš mlčet. A potom tě odsuzují. *(Sundá si šálu.)*

OTEC: Na svatbě se na takové věci nevzpomíná.

MATKA: Když se o tom začalo, svoje říct musím. A dnes teprve. Protože ode dneška budu doma sama.

OTEC: Ne nadlouho.

MATKA: To je můj sen: vnoučata. *(Sednou si.)*

OTEC: Já chci, aby jich měli co nejvíc. Tahle půda potřebuje ruce, které nepracují za peníze. Věčně se musí válčit s plevelem, bodláčím, s kameny, co se bůhvíodkud berou. Jenom ruce, kterým pole patří, mohou trestat a poroučet a donutit semeno, aby vzklíčilo. Je třeba mít hodně synů.

MATKA: A taky nějakou dceru! Chlapci jsou do větru! Táhne je to za zbraněmi. Děvče nejde nikdy z domu.

OTEC (*vesele*): Já myslím, že budou mít od všeho.

MATKA: Můj syn jí udělá dobré děti. Je z dobrého semene. Co synů mohl se mnou mít jeho otec!

OTEC: Já bych nejraděj, aby to bylo všechno najednou. Aby měli rázem dva nebo tři chlapy.

MATKA: Ale kdež! To trvá dlouho. Proto je tak hrozné vidět, jak teče krev po zemi. Taková stružka jedinou minutu teče, a tebe stála roky. Když jsem si přišla pro svého syna, ležel uprostřed ulice. Smočila jsem dlaně v krvi, olízla ji jazykem. Byla přece má. Nevíš, co to je. Do skříňky z topasů a křišťálu bych uložila tu hlínu, kterou prosákla.

OTEC: Ted' musíš doufat. Má dcera je široká v bocích a tvůj syn je při síle.

MATKA: Proto doufám. (*Vstanou.*)

OTEC: Nasyp zrní do ošatek, ať je můžem přivítat.

SLUŽKA: Už se stalo.

LEONARDOVA ŽENA (*přichází*): Hodně štěstí!

MATKA: Děkujeme.

LEONARDO: Bude se slavit?

OTEC: Jen tak trochu. Nikdo nemá času nazbyt.

SLUŽKA: Už jsou tady!

Přicházejí veselé skupinky svatebčanů. S nimi NEVĚSTA, zavěšená do ŽENICHA. LEONARDO odejde.

ŽENICH: Na žádné svatbě nebylo tolik lidí.

NEVĚSTA (*zasmušile*): Na žádné.

OTEC: Byla nádherná.

MATKA: A celé rodiny přišly, do poslední větve.

ŽENICH: I ti, co se nikdy nehnou z domu.

MATKA: Tvůj otec dobře zasel, ty teď sklízíš.

ŽENICH: Byli tam příbuzní, které ani neznám.

MATKA: Taky z pobřeží přišli všichni.

ŽENICH: Až se koně plašili.

Rozmlouvají.

MATKA (*NEVĚSTĚ*): Na co myslíš?

NEVĚSTA: Na nic nemyslím.

MATKA: Manželství má svoji váhu.

NEVĚSTA: Jako olovo.

MATKA: Ale tížit nesmí. Lehká jako holoubě musíš být.

NEVĚSTA: Zůstanete na noc?

MATKA: Ne. Mám doma prázdný dům.

NEVĚSTA: Měla jste zůstat.

OTEC (MATCE): Vidiš, jaké kolo udělali? Tak se tančí u moře.

Přichází LEONARDO a posadí se. Jeho ŽENA stojí strnule za ním.

MATKA: To jsou příbuzní mého muže. Ti tancují jako diví.

OTEC: Mohu na nich oči nechat. Náš dům je jak vyměněný! *(Odejde.)*

ŽENICH (NEVĚSTĚ): Ty pomerančové květy se ti líbily?

NEVĚSTA (na něj upře oči): Líbily.

ŽENICH: Jsou z vosku. Vydrží na věky. Škoda, že je nemáš po celém těle.

NEVĚSTA: Není třeba.

LEONARDO odejde vpravo.

1. DĚVČE: Která z nás jí vytáhne první vlásničku, do roka se vdá.

NEVĚSTA (ŽENICHOVI): Hned se vrátím.

ŽENA: Přeju ti, abys byl s mou sestřenkou šťastný.

ŽENICH: To jistě budu.

ŽENA: Budete si tady spolu, nebudete nikam chodit, jen si hledět svého domu. V takové dálce kdybych mohla žít!

ŽENICH: Proč si tu něco nekoupíte? Na horách je půda laciná a děti tu líp rostou.

ŽENA: Nemáme peníze. A při tom, jak to vedeme!

ŽENICH: Tvůj muž je pracovitý.

ŽENA: To je, ale přelétavý. Od jedné věci k druhé jde. U ničeho nemá stání.

SLUŽKA: Vy nic nejíte? Zabalím ti pár preclíčků pro tvou mámu, má je moc ráda.

ŽENICH: Celou mísu jí zabal.

ŽENA: Ne ne, stačí pár.

ŽENICH: Když svatba, tak svatba.

ŽENA (SLUŽCE): Kde je Leonardo?

SLUŽKA: Neviděla jsem ho.

ŽENICH: Někde mezi lidmi.

ŽENA: Jdu se podívat! *(Odejde.)*

SLUŽKA: To je ale krása.

ŽENICH: Ty netančíš?

SLUŽKA: Já? Kdo by si pro mě přišel.

V pozadí přejdou dvě DĚVČATA; během celého obrazu přecházejí vzadu svatebčané.

ŽENICH *(vesele):* Ten, kdo není hloupý. Taková čiperná stará tancuje líp než mladá.

SLUŽKA: Ty mi budeš dělat komplimenty, chlapečku? Ách, ta tvoje rodina. Jedno chlapisko vedle druhého. Jako malá holka jsem viděla svatbu tvého dědečka. To byla figura! Jako by se hora ženila.

ŽENICH: Já takový obr nejsem.

SLUŽKA: Ale v očích máš jiskru jako on. Kde máš nevěstu?

ŽENICH: Sundává si čepec.

SLUŽKA: Aha. Pojd' sem. Na půlnoc, protože spát nebudete, jsem vám nachystala šunku a pár pohárů starého vína. Dole v al-maře. Kdybyste potřebovali.

ŽENICH *(s úsměvem):* Já o půlnoci nejím.

SLUŽKA: Když ne ty, tak nevěsta. *(Odejde.)*

1. CHLAPEC: Musíš si s námi připít!

ŽENICH: Čekám na nevěstu.

2. CHLAPEC: S tou se potěš za svítání!

1. CHLAPEC: Za svítání nejlíp chutná.

2. CHLAPEC: Na chvíličku.

ŽENICH: Jdem.

Odejdou. Ozve se radostný pokřik. Přichází NEVĚSTA. Z opačné strany k ní přiběhnou dvě DĚVČATA.

1. DĚVČE: Které jsi dala první vlásničku, mně, nebo jí?

NEVĚSTA: Už si nevzpomínám.

1. DĚVČE: Tady mně.

2. DĚVČE: A mně u oltáře.

NEVĚSTA (*neklidně, protože svádí velký vnitřní boj*): Nevím. Nic nevím.

1. DĚVČE: Já jen chtěla...

NEVĚSTA (*ji přeruší*): Co je mi po tom, já musím myslet na jiné věci.

2. DĚVČE: Odpust'.

V pozadí přejde LEONARDO.

NEVĚSTA (*zahlédne LEONARDA*): Je to moje těžká hodina.

1. DĚVČE: A my nic nepoznaly!

NEVĚSTA: Poznáte, až se samy dočkáte. Takový krok je ze všech nejtěžší.

1. DĚVČE: Zlobíš se?

NEVĚSTA: Ne. Vy mi odpusťte.

2. DĚVČE: Ale co? Vid' že nám ty vlásničky pomůžou pod čepec oběma?

NEVĚSTA: Oběma.

1. DĚVČE: Akorát že se vdá jedna dřív než druhá.

NEVĚSTA: Tak jste nedočkavé?

2. DĚVČE (*stydlivě*): A jak.

NEVĚSTA: Ale proč?

1. DĚVČE: Přece... (*Obejme 2. DĚVČE.*)

Obě utečou. Přichází potichoučku ŽENICH. Obejme NEVĚSTU zezadu.

NEVĚSTA (*se zhrozí*): Pust'!

ŽENICH: Bojíš se mě?

NEVĚSTA: Ach! To jsi ty?

ŽENICH: A kdo by to mohl být? *(Pauza.)* Jen tvůj otec, nebo já.

NEVĚSTA: To je pravda.

ŽENICH: Jenže otec by tě tak nestiskl.

NEVĚSTA *(nevlídně):* To ne.

ŽENICH: Protože je starý. *(Prudce, téměř hrubě ji obejmě.)*

NEVĚSTA *(suše):* Nech mě.

ŽENICH: Proč? *(Pustí ji.)*

NEVĚSTA: Protože... jsou tu lidé. Mohli by nás vidět.

V pozadí znovu přejde SLUŽKA, ale na novomanžele se nedívá.

ŽENICH: A co na tom? Teď jsme svoji!

NEVĚSTA: Ano, ale nech mě... Potom.

ŽENICH: Co je ti? Jako bys dostala strach!

NEVĚSTA: Nic mi není. Neodcházej.

Přichází LEONARDOVA ŽENA.

ŽENA: Nechci rušit...

ŽENICH: Co bys ráda?

ŽENA: Nebyl tu můj muž?

ŽENICH: Tady ne.

ŽENA: Nemůžu ho nikde najít, ani kůň není ve stáji.

ŽENICH (*vesele*): Asi ho někde prohání.

ŽENA neklidně odchází. Přichází SLUŽKA.

SLUŽKA: Vás ta sláva netěší?

ŽENICH: Už aby bylo po tom. Nevěstu to unavuje.

SLUŽKA: Copak, děvenko?

NEVĚSTA: Jako by mi do hlavy bušili!

SLUŽKA: Nevěsta z hor musí mít sílu za dvě. (*ŽENICHOVI.*) Vyléčit ji můžeš jen ty, protože je tvoje. (*Odběhne.*)

ŽENICH (*obejme NEVĚSTU*): Pojdme si zatančit.

NEVĚSTA (*ztrápeně*): Ne. Chtěla bych si chvíli lehnout.

ŽENICH: Půjdu s tebou.

NEVĚSTA: To nesmíš! Tolik lidí – co si řeknou? Přej mi chvilku klidu.

ŽENICH: Jak chceš. Ale v noci mi taková nebud'.

NEVĚSTA (*ve dveřích*): V noci mi bude líp.

ŽENICH: To právě chci.

Objeví se MATKA.

MATKA: Synku.

ŽENICH: Kde chodíte?

MATKA: V tom rumraji. Jsi spokojen?

ŽENICH: Jsem.

MATKA: A tvá žena?

ŽENICH: Odpočívá. Pro nevěsty je to zlý den.

MATKA: Zlý? Jediný dobrý. Pro mě to bylo, jako bych dědictví dostala.

Přichází SLUŽKA a zamíří k NEVĚSTINĚ jizbě.

Den, kdy se otvírá zem a sázejí nové stromy.

ŽENICH: Už chcete jít?

MATKA: Ano. Já musím být ve svém domě.

ŽENICH: Sama.

MATKA: Sama ne. Mám plnou hlavu věcí a lidí a bitev.

ŽENICH: Bitev, které skončily.

Z domu rychle vyjde SLUŽKA a utíká dozadu.

MATKA: Dokud člověk žije, bít se nepřestává.

ŽENICH: Vždycky se řídím podle vás.

MATKA: Na svou ženu hled' být hodný. A kdyby byla pyšná nebo vzpurná, polaskej ji tak, aby to zabořelo. Pořádně stisknout, kousnout, a pak něžně políbit. Tak, aby se nemohla zlobit, ale aby cítila, že jsi chlap, že jsi pán, že poroučíš. To mě naučil tvůj otec. A protože se tvé svatby nedožil, musím tě učit ráznosti já.

ŽENICH: Já vždycky udělám, co přikážete.

OTEC (*přichází*): Kde je dcera?

ŽENICH: V domě.

1. DĚVČE: Ženichu a nevěsto, pojd'te tančit kolo!

1. CHLAPEC (*ŽENICHOVI*): Ty je povedeš!

OTEC (*vyjde z domu*): V domě není.

ŽENICH: Není?

OTEC: Určitě je na terase.

ŽENICH: Podívám se. *(Odejde.)*

Je slyšet pokřik a kytary.

1. DĚVČE: Už začali!

ŽENICH *(se vrací):* Není tam.

MATKA *(zneklidní):* Ne?

OTEC: Kam by mohla jít?

SLUŽKA *(přichází):* Kde je nevěsta?

MATKA *(přísně):* Nevíme.

Odejde ŽENICH. Přicházejí tři svatebčané.

OTEC *(napjatě):* Není v kole?

SLUŽKA: V kole není.

OTEC *(vybuchne):* Je tam tolik lidí – jen se dobře podívejte!

OTEC *(tragicky):* Tak kde je?

ŽENICH *(se vrací):* Nikde nic.

MATKA *(OTCI):* Co to má být? Kde máš dceru?

Přichází LEONARDOVA ŽENA.

ŽENA: Utekli! Utekli! Ona a Leonardo. Na koni. V objetí. Jako vítr jedou.

OTEC: To není pravda. To není má dcera!

MATKA: Je to tvoje dcera! Ze špatné matky vzešla, a ten, ten taky: je to on! Ale teď je žena mého syna!

ŽENICH: Za nimi! Kdo má koně?

MATKA: Kdo tu má koně, kdo má koně? Dám všechno, co mám, i oči, i jazyk...

HLAS: Tady je kůň!

MATKA (ŽENICHOVI): Jed'! Za nimi! (*Odcházejí s dvěma chlapci.*) Ne. Nejezdi. Tihle zabíjejí rychle a přesně... Ne, musíš, tryskem, a já za tebou!

OTEC: To nemohla být ona. Co když skočila do studny?

MATKA: Do studny skáčou počestné a čisté, ne tahle! Ale teď je žena mého syna. Rozdělíme se. (*Přicházejí všichni.*) Tvoje rodina a moje. Všichni sem. Setřást prach z bot. Jdeme na pomoc mému synovi. (*Svatebčané se rozdělí na dvě skupiny.*) Má tady svou krev: všechny ty od moře a všechny z vnitrozemí. Všichni ven! A po všech cestách. Nadešla znovu hodina krve. Jsme rozděleni. Ty s tvými, já s mými. Za nimi!

TŘETÍ DĚJSTVÍ

PRVNÍ OBRAZ

Les. Je noc. Velké vlhké kmeny. Tísňivá atmosféra. Je slyšet dvoje housle. Přicházejí tři DŘEVORUBCI.

1. DŘEVORUBEC: Už je našli?

2. DŘEVORUBEC: Nenašli. Ale všude hledají.

3. DŘEVORUBEC: Však je najdou.

2. DŘEVORUBEC: Pssst!

1. DŘEVORUBEC: Co je?

2. DŘEVORUBEC: Jako by po všech cestách najednou jeli.

1. DŘEVORUBEC: Až vyjde měsíc, přijdou na ně hned.

2. DŘEVORUBEC: Měli by je nechat.

1. DŘEVORUBEC: Svět je velký. Všichni na něm mohou žít.

3. DŘEVORUBEC: Jenomže je zabijí.

1. DŘEVORUBEC: Člověk má dát na své srdce. Dobře tak, že utekli.

2. DŘEVORUBEC: Navenek se přemáhali, a krev byla silnější.

3. DŘEVORUBEC: Krev?

1. DŘEVORUBEC: Ta člověka dobře vede.

2. DŘEVORUBEC: Ale sotva ukáže se, vypije ji zem.

1. DŘEVORUBEC: Raděj být mrtvý bez krve než zůstat naživu bez srdce.

3. DŘEVORUBEC: Ticho.

1. DŘEVORUBEC: Co je. Slyšíš něco?

3. DŘEVORUBEC: Cvrčky, žáby, noční pasti.

1. DŘEVORUBEC: Ale koně ne.

3. DŘEVORUBEC: Toho ne.

1. DŘEVORUBEC: Teď se s ní asi miluje.

2. DŘEVORUBEC: Jeho tělo rostlo pro ni, její pro něho.

3. DŘEVORUBEC: Jdou po nich a zabijí je.

1. DŘEVORUBEC: Už smísili svoji krev a budou jak dva prázdné džbány, jak dva vyschlé potoky.

2. DŘEVORUBEC: Jsou husté mraky, v těch se měsíc lehko skryje.

3. DŘEVORUBEC: Ženich si je najde, s měsícem i bez měsíce. Já ho viděl vyjíždět. Jako divá hvězda letěl. Ve tvářích popel. Na čele svůj osud.

1. DŘEVORUBEC: Osud těch, co umírají uprostřed ulice.

2. DŘEVORUBEC: Právě tak!

1. DŘEVORUBEC: Myslíš, že tím kruhem projdou?

2. DŘEVORUBEC: Těžko projít. Na deset mil kolem jsou pušky a nože.

3. DŘEVORUBEC: Má dobrého koně.

2. DŘEVORUBEC: Ale veze ženu.

1. DŘEVORUBEC: Tady někde ten strom bude.

2. DŘEVORUBEC: Strom, co má čtyřicet větví. A za chvíli ho porazíme.

3. DŘEVORUBEC: Už vychází měsíc. Pojd'te, pospěšme si.

Zleva vytryskne světlo.

1. DŘEVORUBEC:
Měsíci,
svítící přes listy.

2. DŘEVORUBEC:
Jasmínem krve vonící.

1. DŘEVORUBEC:

Tak samotný
jsi, měsíci, nad stromy.

2. DŘEVORUBEC:

Nevěstin šperku stříbrný.

3. DŘEVORUBEC:

Měsíci teskný,
přej milencům stín větví.

1. DŘEVORUBEC:

Měsíci zlý,
přej milencům pod větví stín.

Odejdou. Ve světle zleva se objeví MĚSÍC. Je to mladý dřevorubec s bílou tváří. Scéna se modře rozzáří.

MĚSÍC:

Oblá labuť v řece,
oko katedrály,
klamný rozbřesk já jsem:
marně utíkají!
Kdo se skryl? Kdo vzlyká
houštím do údolí?
Měsíc nechá trčet
ve vzduchu své ostří,
železnou past, která
touží hlodat v krvi.
Nechte mě, ať projdu
přes okna a stěny!

Pod střechou a v srdci
teplo dopřejte mi.
Mrznu! A můj popel
kovově mdlé barvy
hledá chochol ohně
po horách a návsích.
Sníh však odnáší mě,
bělouš mramorový,
a topím se v tůních
tvrdé, chladné vody.
Této noci zrudnou
moje tváře krví
a kopyta větru
vtrhnou do rákosí.
Nedopřát jim stín,
úkryt ani únik!
Za teplem chci vniknout
až do lidské hrudi!
Srdce pro mě! Horké!
Ať valí své vlny
přes hory mých prsou,
já chci dovnitř! Dovnitř!

(Větvím.)

Stíny pryč. Mé světlo
musí všemi směry,
aby temné stromy
jasně zašuměly,
aby mi dnes v noci
zrudly tváře krví

a kopyta větru
vtrhla do rákosí.
Kdo se skrývá! Ven s ním!
Teď už neujdou mi!
Démant horečky já
vtisknu jejich koni.

Zmizí mezi stromy a na scénu se vrátí ponuré světlo. Přichází ŽEBRAČKA v tenké tmavozelené plachetce. Nohy má bosé. Obličej je jí mezi záhyby sotva vidět.

ŽEBRAČKA:

Zachází měsíc, oni přicházejí.
Dál nedojdou. Jen vlny zašumí jim
a s nimi stromy, aby přehlušily
pláč mávajících drásavými křídly.
Tak staň se. Brzy. Jsem už unavena.
Otevřte truhly, ať proud bílých nití
v nejtmaší jizbě na podlaze čeká
na ztěžklá těla s probodnutou šíjí.
Jediný pták se nevzbudí. Jen vánek
ať nabere si vzdechů do sukýnky
a odnáší je přes vyhaslé stromy
anebo pohřbí do blátivé hlíny.

(Podrážděně.)

Ten měsíc, ten měsíc!

Vrací se MĚSÍC a s ním jasné světlo.

MĚSÍC:

Všichni přicházejí.
Jedni jdou řekou, druzí přeš rokliny.
Osvítím kameny. Co žádáš?

ŽEBRAČKA: Nic.

MĚSÍC:

A vítr ztuhl jako ostří dýky.

ŽEBRAČKA:

Osvítí límec, rozepne v něm knoflík:
to je ta cesta, kterou znají britvy.

MĚSÍC:

At' umírají dlouho. At' jejich krev
mi mezi prsty potichoučku syčí.
Hle, moje popelavá údolí
se budí touhou po tom tratolišti.

ŽEBRAČKA: Přes vodu nesmíme je pustit. Tiše!

MĚSÍC: Už jdou!

Odejde MĚSÍC. Scéna potemní.

ŽEBRAČKA: Ted' rychle. Světlo. Světlo! Slyšíš? Nesmějí
prchnout!

*Přicházejí ŽENICH a 1. CHLAPEC. ŽEBRAČKA usedne a zakryje se
pláštěm.*

ŽENICH: Za mnou, za mnou.

1. CHLAPEC: Nenajdeš je.

ŽENICH (*rázně*): Víím, že najdu.

1. CHLAPEC: Šli jinudy.

ŽENICH: Ne. Před chvílí jsem slyšel kopyta.

1. CHLAPEC: Třeba to byl jiný kůň.

ŽENICH (*vzrušeně*): Je na světě jen jeden kůň, a ten je nese. Rozumíš. Když chceš se mnou, pojd' a nemluv.

1. CHLAPEC: Já jen...

ŽENICH: Přestaň! Víím, že tady oba najdu. Vidíš tu ruku? Není moje. Je mého bratra a mého otce a všech mrtvých mého rodu. Má takovou moc, že když bude chtít, vyrve ten strom z kořenů. Pospěš. V ústech se mi zatínají zuby všech mých nebožtíků – trhají mi dech.

ŽEBRAČKA (*zanaříká*): Ách!

1. CHLAPEC: Slyšels?

ŽENICH: Jdi tudy a kruhem zpátky.

1. CHLAPEC: Jak na honu.

ŽENICH: Jsme na honu. Na největším ze všech.

Odejde 1. CHLAPEC. ŽENICH zamíří rychle vpravo a klopýtne o ŽEBRAČKU. Je to SMRT.

ŽEBRAČKA: Ách!

ŽENICH: Co chceš?

ŽEBRAČKA: Je mi zima.

ŽENICH: Kam jdeš?

ŽEBRAČKA (*stále naříká po žebrácku*): Tam – daleko.

ŽENICH: Odkud jdeš?

ŽEBRAČKA: Tam – zdaleka.

ŽENICH: Vidělas muže a ženu na koni?

ŽEBRAČKA (*se zarazí*): Počkej... (*Dívá se na něj.*) Krásný chlapec. (*Vstane.*) Ale ještě hezčí by byl, kdyby spal.

ŽENICH: Odpověz mi. Vidělas je?

ŽEBRAČKA: Počkej... Tak široká záda! Proč na nich neležíš, a trmácíš se po tak vratkých nohou!

ŽENICH (*s ní třese*): Vidělas je? Jeli tudy?

ŽEBRAČKA: Nejeli. Ale jedou z kopce. Neslyšíš je?

ŽENICH: Ne.

ŽEBRAČKA: Znáš tu cestu?

ŽENICH: Půjdu po ní, ať jde kam chce.

ŽEBRAČKA: Půjdu s tebou. Zním ten kraj.

ŽENICH (*nedočkavě*): Pojďme. Kudy?

ŽEBRAČKA (*vzrušeně*): Tudy!

Rychle odejdou. Je slyšet vzdálené housle, hudbu lesa. Vracejí se DŘEVORUBCI. Nesou na ramenou sekyry. Pomalu procházejí mezi kmeny.

1. DŘEVORUBEC:

Ach smrti,
svítící na listech.

2. DŘEVORUBEC:

Nenechej tryskat lidskou krev.

1. DŘEVORUBEC:

Tak sama jsi, smrti,
mezi uschlým listím.

3. DŘEVORUBEC:

Nenos na svatbu svoje kvítí.

2. DŘEVORUBEC:

Ach smrti žalostící,
přej milencům zelené listy.

1. DŘEVORUBEC:

Ach smrti zlá,
přej listu, ať se zelená.

Při řeči odcházejí. Objeví se LEONARDO a NEVĚSTA.

LEONARDO: Tiše!

NEVĚSTA: Dál už půjdu sama. Chci. Ty musíš zpátky.

LEONARDO:

Tiše!

NEVĚSTA:

Zuby, nehty,
co chceš, do mě zatni,
jen roztrhni řetěz
na mé čisté šíji,
abych mohla zalézt
do kouta své jizby.
A jestli mě nechceš
zabít jako zmiji,
svěř pušku mým rukám,
rukám nevěstiným.
Jaký křik a oheň
vyšlehl mi z hlav!
Střepy skla
mi probíjejí jazyk.

LEONARDO:

Tiše bud'. Je pozdě.
Odevšad se blíží.
Musím tě vzít s sebou.

NEVĚSTA:

Silou, nebo nikdy!

LEONARDO:

Silou? Kdopak první
sešel po schodišti?

NEVĚSTA:

Já to byla.

LEONARDO:

Kdo dal
uzdu mému koni?

NEVĚSTA:

Ano. Já.

LEONARDO:

Čí ruce
ostruhy mi daly?

NEVĚSTA:

Moje. Patří tobě,
ale teď by chtěly
lámat modré větve žil
šumící tvou krví.
Miluji tě! Pust' mě!
Ach, moci tě zabít,
vyšila bych ti já
rubáš fialkami.
Jaký křik a oheň
vyšlehl mi z hlavy!

LEONARDO:

Jaké střepy probily mi jazyk!
Chtěl jsem zapomenout,
proto mezi námi
postavil jsem tenkrát
zed' z nejtvrďší skály.
Moje oči se ti
z dálky vyhýbaly,
ale kůň mě nosil
k tobě na zápraží.
Má krev, plná jehel,
celá zčernala mi,
sny mi zarůstaly
zlými bylinami.
Není to má vina,
vinu dávej zemi,
svým ěadrům a vlasům
a té vůni jejich.

NEVĚSTA:

Lžeš! Já nechci tě mít
u stolu a v loži,
a zároveň po tom
ve dne v noci toužím.
Hned mě k sobě táhneš,
hned posíláš zpátky,
a já k tobě letím
jako stéblo trávy.
Od dobrého muže,
od otce a matky
utekla jsem s věncem
v polovině svatby.

Nechci, aby za to
tebe potrestali.
Nech mě samu! Uteč!
Kdo tě bude bránit?

LEONARDO:

Ze stromů se derou
první jitřní ptáci.
Noc už dodýchává
na čepeli skály.
Najdeme si stín,
kde budu tě mít navždy,
nedbám teď už lidí,
ani lidské zášti.

Pevně ji obejmě.

NEVĚSTA:

U tvých nohou budu
spát a tvůj sen střežit.
Nahá ležet v trávě...

(Prudce.)

... jako fena leží.
Vždyť já jsem! Jen vzhlednu,
a hořím z tvé krásy.

LEONARDO:

Světlo sílí světlem.
A dva srostlé klasy

na prach spálí se v něm.
Pojďme!

Táhne ji pryč.

NEVĚSTA:

Kam chceš dojít?

LEONARDO:

Kam se nedostanou
ti, kteří nás honí.
Kde budeš jen se mnou!

NEVĚSTA (*jízlivě*):

Voz mě po jarmarcích,
jako padlou ženu,
ať se podívají,
jakou výbavu mám!
Povětrné cáry!

LEONARDO:

Myslet jako druzí,
nechal bych tě tady.
Ale jdu, kam ty jdeš.
Zkus to. Vykroč taky.
Měsíc přibíjí mi
k pasu tvoje boky.

Celá tato scéna je divoká a plná silné smyslnosti.

NEVĚSTA:

Slyšíš?

LEONARDO:

Už jdou.

NEVĚSTA:

Uteč!

Za trest umřu tady,
nohy pod hladinou,
kolem hlavy tmí,
ať zapláče listí
nad mým zatracením.

LEONARDO:

Mlč. Jsou blízko.

NEVĚSTA:

Jdi už!

LEONARDO:

Tiše. Všechno slyší.
Jdi napřed. Proč nejdeš?

NEVĚSTA (*váhá*):

Jen spolu!

LEONARDO (*ji obejmě*):

Jak myslíš.
Nás mohou rozloučit
jenom po mé smrti.

NEVĚSTA:

Jenom po mé smrti.

V objetí odejdou. Pomalu se blíží MĚSÍC. Scéna se rozzáří silným modrým světlem. Je slyšet housle. Náhle se ozvou dva drásavé výkřiky a housle zmlknou. Při druhém výkřiku se objeví ŽEBRAČKA, zády k hledišti. Otevře svůj plášť a zůstane stát uprostřed jako velký pták s nesmírnými křídly. MĚSÍC se zastaví. Naprosté ticho.

POSLEDNÍ OBRAZ

Bílá místnost se stropními oblouky a silnými zdmi. Vpravo i vlevo bílé schody. Vzadu velká klenba a bílá stěna. I podlaha září bělobou. Jednoduchý prostor působí téměř monumentálním dojmem kostela. Nikde šed', nikde stín, ani kvůli perspektivě. Dvě DĚVČATA v tmavomodrých šatech navíjejí červené klubko.

1. DĚVČE:

Klubíčko, mé klubko,
co chceš udělat?

2. DĚVČE:

Jasmínové šaty
z papíru a skla.
Ve tři narodit se
umřít ve dvanáct.
Tvoje bílé nohy
nitkou obvázat,
utáhnout je uzlem,
do něj vavříin dát.

DĚVČÁTKO (zpívá):

Byly jste na svatbě?

1. DĚVČE:

Nebyly.

DĚVČÁTKO:

Ani já, ani vy.
Copak se děje
za vinným keřem?
Copak to bylo
v poli za olivou?
Co asi, co asi,
že se nikdo nevrací?
Byly jste na svatbě?

2. DĚVČE:

Říkáme, že nebyly.

DĚVČÁTKO (*odchází*):

Ani já, ani vy.

2. DĚVČE:

Klubíčko mé klubko,
co chceš zazpívat?

1. DĚVČE:

Bledé rány v těle,
myrtu na ranách.
Za svítání usnout,
v noci bédovat.

DĚVČÁTKO (*ve dveřích*):

Nemohlo se klubko
dostat přes balvan.

Ale modré hory
pustily je dál.
Běží klubko, běží,
běží, už je tam,
přinese nám nože,
ale bez chleba.

2. DĚVČE:

Klubíčko, mé klubko,
copak nám chceš říct?

1. DĚVČE:

Nevěsta je němá,
ženich bez řeči.
Viděla jsem oba
ležet u řeky.

Přestane navíjet a dívá se na klubko.

DĚVČÁTKO (ve dveřích):

Běží klubko, běží,
běží za námi.
Už nesou ta těla,
celá od hlíny.
Na nich plachty leží
jako mramory.

Odejde DĚVČÁTKO. Objeví se LEONARDOVA ŽENA a TCHYNĚ, obě ztrápené.

1. DĚVČE:

To už jedou?

TCHYNĚ (*ostře*):

Nevíme.

2. DĚVČE:

Co povíte o té svatbě?

1. DĚVČE:

Povězte nám.

TCHYNĚ (*suše*):

Nic.

ŽENA:

Já se vrátím, at' vím všechno.

TCHYNĚ (*rázně*):

Budeš doma.

Statečná a sama v domě.

Budeš stárnout, budeš plakat.

Ale dveře nepohnou se.

Nikdy. Mrtvý ani živý.

Všetchna okna zatlučeme.

Přijde déšť a přijde noc.

A nic dobrého neporoste.

ŽENA:

Já chci vědět...

TCHYNĚ:

A co z toho.

Tvář si schovej pod závojem.

Tvé děti jsou tvoje děti,
a jen tvoje. Vezmi popel
a v těch místech, kde měl hlavu,
označ křížem vaši postel.

Odejdou.

ŽEBRAČKA (*ve dveřích*):
Kousek chleba, dcerky moje.

DĚVČÁTKO:
Táhni!

DĚVČATA se shluknou.

ŽEBRAČKA:
Pročpak?

DĚVČÁTKO:
Kňučíš! Táhni!

1. DĚVČE (*DĚVČÁTKU*):
Přestaň!

ŽEBRAČKA:
Mohla jsem chtít tvé oči. Mračno ptáků
sem táhne za mnou. Hle! Chceš jednoho?

DĚVČÁTKO:
Chci pryč!

2. DĚVČE (ŽEBRAČCE):

Nevšímej si jí!

1. DĚVČE:

Šla jsi kolem vody?

ŽEBRAČKA:

Ba, kolem vody.

1. DĚVČE (se strachem):

A mohu se tě zeptat?

ŽEBRAČKA:

Viděla jsem je, za chvíli tu budou,
dva proudy ztichlé mezi balvany,
dvě mužská těla mezi kopyty,
umrlá těla v krásné, krásné noci.

(S rozkoší.)

Mrtvá, ach mrtvá.

1. DĚVČE:

Mlč, babičko, mlč!

ŽEBRAČKA:

Z očí jim zbyly ulomené květy,
ze zubů hrstka ledového sněhu.
Oba tam padli, nevěsta se vrací,
sukni i vlasy potřísněné krví.
A za ní oni, oba pod plachtami,
urostlým chlapcům leží na ramenou.

Tak jest. Nic víc. A je to spravedlivé.
Na zlatém květu – obyčejný písek.

Odejde. Obě DĚVČATA skloní hlavy a rytmicky odcházejí.

1. DĚVČE:

Obyčejný písek.

2. DĚVČE:

Na zlatém květu.

DĚVČÁTKO:

Na květu zlatém
nesou mrtvé chlapce.
Jeden míval vlasy černé
a ten druhý tmavé.
Létá, pláče slavík noci
pro ty květy zlaté.

Odejde. Scéna zůstane prázdná. Objeví se MATKA a SOUSEDKA. SOUSEDKA pláče.

MATKA: Přestaň.

SOUSEDKA: Nemůžu.

MATKA: Přestaň, říkám. *(Ve dveřích.)* Nikdo tu není? Měl by se mi ozvat syn. Jenže z mého syna je náruč uschlých květin. Z mého syna je slabý hlásek za horami. *(Oboří se na SOUSEDKU.)* Ty nepřestaneš? V tomto domě nechci slyšet pláč. Vám tečou slzy z očí, jen z očí – ale mně, až budu sama, vytrysknou ze dna, z chodidel, z mých kořenů, a budou žhavější než krev.

SOUSEDKA: Pojd' do mého domu, nezůstávej tady.

MATKA: Tady, tady, tady chci být. A žít klidně. Ted' jsou všichni mrtví. Už se v noci neprobudím strachem z pušky nebo nože. Jiné budou hledět z oken, bičovaných deštěm, a vyhlížet syny. Já ne. Nechám si zdát o holubech z chladivého mramoru, kteří nosí sněžné květy na hřbitov. Jaký hřbitov? Žádný hřbitov. Lože z hlíny, co je chrání a kolébá na věčnosti. *(Vejde venkovská žena v černém; přejde vpravo a klekne si k SOUSEDCE.)* Ty ruce dej z tváře dolů. Jsou před námi hrozné dny. A nikoho nechci vidět. Země a já. Můj pláč a já. A ty čtyři zdi. *(Zasténá a vyčerpaně se posadí.)*

SOUSEDKA: Měj nad sebou slitování.

MATKA *(si odhodí vlasy z obličeje):* Musím být klidná. *(Znovu si sedne.)* Přijdou sousedky a nesmějí vidět, jak jsem ubohá. Tak ubohoučká! Žena, co ani syna nemá, aby ho ke rtům přitiskla.

Objeví se NEVĚSTA, bez věnce a ve smuteční roušce.

SOUSEDKA *(se na ni hrubě oboří):* Kam jdeš?

NEVĚSTA: Sem jdu.

MATKA *(SOUSEDCE):* Kdo je to?

SOUSEDKA: Ty ji nepoznáváš?

MATKA: Proto se ptám, kdo to je. Kdybych ji poznala, musela bych jí do hrdla zuby zatnout. Ty zmiješ! *(Jako blesk se vrhne k NEVĚSTĚ. Zastaví se. SOUSEDCE.)* Vidíš ji? Je tady a pláče, a já

klidně stojím, ani oči jí nevyškrábu. Jsem to já? Milovala jsem vůbec svého syna? A co jeho čest? Kde je jeho čest? (*Buší do NEVĚSTY. Ta padne na zem.*)

SOUSEDKA: Proboha! (*Snází se je od sebe odtrhnout.*)

NEVĚSTA (*SOUSEDCE*): Ne, nech ji. Já přišla, aby mě zabila a aby mě odnesli s nimi. (*MATCE.*) Ale rukama ne. Mosaznými háky, srpem, a takovou silou, že je o mé kosti zlomí. Nech ji! Ať ví, že přijdu o rozum, ale že do hrobu půjdu čistá: moje bílé prsy jediný muž neviděl.

MATKA: Mlč! Proč mám tohle poslouchat!

NEVĚSTA: Protože jsem utekla s jiným. S jiným. (*Zmučeně.*) Ty bys to také udělala. Já byla popálená, plná ran zevnitř a zvenku, a tvůj syn byl hrstka vody, od které jsem čekala děti, pole, spásu. Ale ten druhý byl temná řeka, plná větví, která ke mně nesla šumění rákosin a tichý zpěv. Já spěchala k tvému synovi jako k chladnému pramínku, a ten druhý za mnou posílal ptačí hejna, která mi bránila v chůzi a mrazivým jíním potírala rány, rány té vyschlé, nebohé ženy, laskané ohněm. Já nechtěla – slyšíš? – já nechtěla – slyšíš – já nechtěla. Tvůj syn byl mé světlo, a já mu nelhala, ale ruka toho druhého mě táhla, jako když moře udeří, jako když kůň se vzepře, a táhla by mě pořád, pořád, pořád, i kdybych byla stará a všichni tvoji vnuci mě za vlasy drželi!

Vejde další SOUSEDKA.

MATKA: Vinu nemá ona, vinu nemám já. (*Jízlivě.*) A kdo ji pak má? Jen ubohá, nedomrlá, která ani spát neumí, zahodí svůj bílý věnec a vetře se do postele, kterou hrála jiná žena!

NEVĚSTA: Mlč! A pomsti se, tady mě máš. Hleď, jaké mám měkké hrdlo, budeš s ním mít méně práce, než když řežeš růži. Ale tamto – neříkej. Jsem poctivá jako děvče, když vychází z matky na svět. A mám sílu dokázat to. Zapal světlo. Dáme ruku do ohně: ty za svého syna, já za svoje tělo. A stáhneš ji dřív.

Vejde další SOUSEDKA.

MATKA: Co mi pomůže tvá poctivost? Co mi pomůže tvá smrt? Co mi ještě pomůže, a kdy a jak? Buď chvála pšenícím a žitům, že zakryjí mé syny. Buď chvála dešti, že omývá tvář mrtvým. Buď chvála Bohu za to, že spočineme vedle nich.

Vejde další SOUSEDKA.

NEVĚSTA: Nech mě plakat s tebou.

MATKA: Plač. Ale u dveří.

Vejde DĚVČÁTKO. NEVĚSTA zůstane u dveří, MATKA uprostřed.

ŽENA (*vejde a zamíří vlevo*):

Tak nádherný jezdec byl,
a zapadl sněhem.

Jezdil z kraje do kraje
a od ženy k ženě.

Teď mu čelo obrůstá
hustým nočním mechem.

MATKA:

Slunečnice matčina
a zrcadlo kraje,
křížek z hloží svážeme,
na tvé srdce dáme.
Přikryjem tě hedvábím
jako bílým pláštěm
a voda ti pokropí
tiché ruce pláčem.

ŽENA:

Jdou sem čtyři chlapci statní,
ramena jim umdlévají!

NEVĚSTA:

Čtyři švarní chlapci sem jdou,
smrt jim leží na ramenou!

MATKA:

Sestry.

DĚVČÁTKO *(ve dveřích):*

Už je nesou.

MATKA:

Zas a zase.
Kříž a kříž.

SOUSEDKY:

Sladký kříž
a sladké hřeby

a to sladké
jméno Ježíš.

NEVĚSTA:

At' mrtvé i živé chrání!

MATKA:

Sestry moje. Malým nožem,
tak maličkým nožem,
jednoho dne souzeného,
než kohouti zazpívali,
zahubili se dva muži pro lásku.
Malým nožem,
tak maličkým nožem,
co div z dlaně nevypadne,
ale umí hladce projet
udiveným lidským tělem
a kde zůstal jednou vnořen,
tam se chvěje, tam se splétá
našich nářků temný kořen.

NEVĚSTA:

Pod tím malým, tolik malým,
malininkým nožem,
co div z dlaně nevypadne,
pod tou rybkou, pod rybičkou
bez šupin a moře,
jednoho dne souzeného,
než kohouti zazpívali,
zkameněly jejich rty
a potáhly se voskem.

MATKA:

Div že z dlaně nevypadne,
ale umí chladně projet
udiveným lidským tělem
a kde zůstal jednou vnořen,
tam se chvěje, tam se splétá
našich nářků temný kořen.

SOUSEDKY, klečící na zemi, pláčí.

Federico Garc3a Lorca
Krvav3a svatba
Trag3die o t3ech d3jstv3ich

Edice Drama

Překlad Anton3n Přidal

Ilustrace na ob3lce Lars Poyansky/Shutterstock.com

Redakce Mark3ta Teuchnerov3

Vydala M3stsk3 knihovna v Praze
Mari3nsk3 n3m. 1, 115 72 Praha 1

V MKP 1. elektronick3 vyd3n3
Verze 1.0 z 8. 7. 2019

ISBN 978-80-7602-947-7 (epub)
ISBN 978-80-7602-948-4 (pdf)
ISBN 978-80-7602-949-1 (prc)